

Gökyüzü

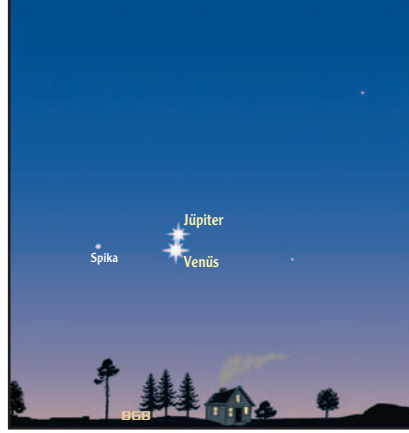
Alp Akoğlu

Samanyolu ve Sonbahar

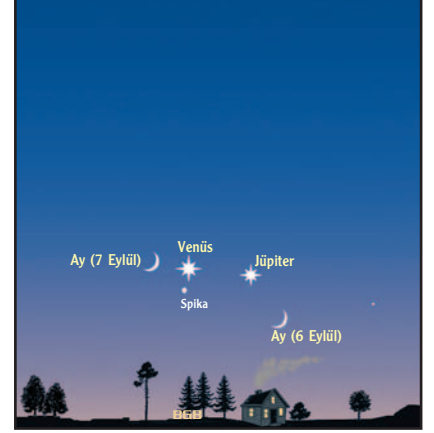
Yazın sona ermek üzere olduğu bu dönemde, gökyüzü çok zengin. Çünkü, gökadamız Samanyolu'nun merkezi, gökyüzündeki en yüksek konumunda. Bu bölge, milyarlarca yıldızın yanı sıra, çok sayıda yıldız kümesi ve bulutsu içerir. Bunların bir bölümü çıplak gözle bile görülebilecek kadar parlak. Eğer ışık kirliliğinden uzak, havanın temiz olduğu bir yerde gözlem yapma olanağınız varsa, hava karardıktan sonra Samanyolu kuşağının gökyüzünü boydan boya sardığını görebilirsiniz. Samanyolu'nun merkezini görmek için güneye doğru dönmeniz yeterli.

Bir dürbününüz varsa, Samanyolu'nun merkezinde bir gezintiye çıkabilirsiniz. Birbirine yakın konumda, benzer parlaklıkta çok sayıda yıldız içeren açık yıldız kümeleri, bu bölgede çok yoğun. Bunların bir bölümünün çevresinde göreceğiniz bulut benzeri yapıları bulutsulardır.

Eğer gözlemlerinizi sabah saatlerine kadar sürdürürseniz, ilerleyen saatlerde sonbahar ve kış takımyıldızlarının da yükseldiğini görebilirsiniz.

15 Eylül akşamı batı-güneybatı ufku

6-7 Eylül akşamları batı-güneybatı ufku

te çıkıyor ve saat 02:00 civarında gezegen doğu ufkunda beliyor. Yılın ilk aylarında İkizler Takımyıldızı'nda bulunan gezegen, artık Yengeç'te yer alıyor. Ayın ortalarında, gökyüzündeki en

zengin açık yıldız kümelerinden biri olan Arıkanın'nın (M44) çok yakınında olacak. Bir dürbün ya da küçük bir teleskopla, küme ve gezegen aynı anda izlenebilir.

Eylül'de Gezegenler

Akşamın iki gezegeni **Venüs** ve **Jüpiter**, ayın ilk günü birbirlerine 1° kadar yakın görünür konumdalar. Venüs, ay boyunca gökyüzündeki yükselmesini koruyor ve güneybatıya doğru ilerliyor. Başak Takımyıldızı'nda yer alan Venüs, 6 Eylül'de takımyıldızın en parlak yıldızı Spika'yla 1.5 derece kadar yakınlaşacak. Batı-güneybatı ufku üzerinde giderek alçalan Jüpiter, ay sonunda iyice alçalmış olacak. Ayın son günleri, akşam alacakaranlığında iyice alçakta yer alan Jüpiter, zorlukla seçiliyor olacak.

Mars, her geçen gün bize biraz daha yakınlaşıyor. Bu sayede onu giderek daha parlak görüyoruz. Eylül'ün başında 22:30 civarında doğan gezegen, ay sonunda 20:30'da doğuyor. Bu süre içinde, Mars'ın parlaklığı -1 kadirden -1.7 kadire, yani iki katına çıkacak. Mars, bu parlaklığıyla gökyüzünün en parlak yıldızı olan Sirius'tan da parlak olacak. Gezegen, yakınlığı nedeniyle teleskoplu gözlemciler için de iyi bir hedef haline geliyor.

Satürn, Eylül başında gündoğumundan iki saat önce doğuyor. Ay sonundaysa bu süre 4 saa-

1 Eylül saat 23:00, 15 Eylül saat 22:00, 30 Eylül saat 21:00'de gökyüzünün genel görünümü.

Ayın ilk yarısı sabah gökyüzünde bulunan **Merkür**, ayın ilk günleri gündoğumundan yaklaşık 1 saat önce doğuyor. Kısa süre sonra hava iyice aydınlanacağından, gezegeni gözlemek için süre çok sınırlı. 18 Eylül'de akşam gökyüzüne geçen gezegen ay sonunda Güneş'ten 45 dakika sonra batıyor. Gezegen battığında hava henüz kararlamış olacağından Merkür'ü ufku üzerinde görmek zor olacak.

Ay, 3 Eylül'de yeniay, 11 Eylül'de ikdördün, 18 Eylül'de dolunay, 25 Eylül'de sondördün hallerinden geçecek.

Gök Olayları

10 Eylül akşamı, saat 20:00 civarı Ay ve Akrep'in en parlak yıldızı Antares çok yakın görünümde olacaklar. 22 Eylül'de Ay, Mars'la yakınlaşacak; bu sırada aralarındaki açıl görünür uzaklık 5° olacak. 28 Eylül'de Ay, Satürn'le 4° yakınlaşacak. Satürn ve Ay, sabaha karşı doğdukları için, bu yakınlaşmayı görebilmek için, epeyce beklemek gerekiyor.

23 Eylül'de yaz mevsimi gökbilimsel olarak sona eriyor. Gündüz ve gece sürelerinin eşit olduğu bu ana "Sonbahar İlmi" ya da "Sonbahar Ekinoksu" deniyor.